

**REGIONAL INFRASTRUCTURE IN THE SYSTEM OF SOCIAL-ECONOMIC
RELATIONS**
INFRASTRUCTURA REGIONALĂ ÎN SISTEMUL RELAȚIILOR SOCIAL-ECONOMICE

Irina CĂLUGĂREANU
ORCID: 0000-0002-1388-4875

*Doctor, conferențiar universitar,
Academia de Studii Economice din Moldova,
www.ase.md,
irinapoloz@gmail.com*

ADNOTARE

Tranziția către o economie de piață orientată social, necesită o înțelegere mai profundă a legilor obiective ale dezvoltării sociale și utilizarea acestor cunoștințe în beneficiul populației. Societatea modernă se confruntă în mod acut cu diverse sarcini de dezvoltare economică, social-politică și spirituală. Acest lucru solicită aprofundarea în continuare a teoriei științifice a proceselor sociale, îmbunătățirea formelor și metodelor de dezvoltare a diferitelor sfere ale vieții sociale. Progresul tehnico-științific și cel social actualizează semnificativ necesitatea unei soluții cuprinzătoare a problemelor socio-economice, iar influența reciprocă a proceselor economice și social-politice se intensifică constant. Crește considerabil necesitatea de a lua în considerare factorul uman în toate sferile vieții. În acest sens, scopul prezentului articol este de a analiza aspectele dezvoltării infrastructurii regionale în relațiile social-economice a comunității.

ABSTRACT

The transition to a socially oriented market economy requires a deeper understanding of the objective laws of social development and the use of this knowledge for the benefit of the population. Modern society is acutely faced with various tasks of economic, socio-political and spiritual development. This calls for a further deepening of the scientific theory of social processes, the improvement of the forms and methods of development of the different spheres of social life. Technical-scientific and social progress significantly update the need for a comprehensive solution to socio-economic problems, and the mutual influence of economic and socio-political processes is constantly intensifying. The need to take into account the human factor in all spheres of life increases considerably. In this regard, the purpose of this article is to analyze the aspects of regional infrastructure development in the socio-economic relations of the community.

CUVINTE CHEIE: infrastructura, calitate, dezvoltare, management social, sarcini, funcții

KEY WORDS: infrastructure, quality, development, social management, tasks, functions

JEL: O1, M1, M2.

INTRODUCERE

În economie termenul de infrastructură socială reprezintă o înțelegere a sistemului de asigurare a indivizilor cu progrese sociale ale țării pentru restabilirea și dezvoltarea resurselor umane și, prin urmare, o creștere a randamentului capitalului uman în sectorul de producție. Nivelul de calificare al angajaților, climatul de afaceri și climatul social-psihologic sănătos, preocuparea pentru condițiile de viață a lucrătorilor, crearea de instituții culturale și facilități sportive - toate acestea fac traiul populației mai interesant și benefic pentru performanțele producției atât din aspect calitativ (creșterea productivității muncii), cât și cantitativ (valoare adăugată ridicată).

Problemele de interconectare și interacțiune a factorilor economici și sociali au fost întotdeauna subiectul unei atenții deosebite. Proeminente fiind problemele dezvoltării conceptului de "infrastructură socială".

Dezvoltarea infrastructurii sociale este una dintre cele mai importante domenii ale transformării economice moderne moldovenești. Infrastructura socială acoperă diferite aspecte ale vieții populației și aprovizionează cu resurse economia țării, prin urmare, este dificil să se adapteze condițiilor pieței datorită compoziției sale complexe, importanței sociale și problemelor de finanțare. Dezvoltarea infrastructurii sociale necesită o lungă perioadă de timp și resurse semnificative de diferite forme de proprietate și mărime al mediului de afaceri.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Metodologia de cercetare a compilat metode științifice generale - dialectică, logică, structural-funcționale, deducție și inducție, analiză și sinteză, analogie și comparație. Caracterul analitic al metodologiei de cercetare este axat în principal pe analiza cadrului conceptual teoretic.

REZULTATE SPRE DISCUȚII

În înțelegerea infrastructurii sociale, există cel puțin două abordări conceptuale. Reprezentanții abordării "sectoriale" o consideră un set de industrii, sectoare, întreprinderi individuale, organizații, instituții, adică elemente structurale ale sistemului economic care creează condiții necesare pentru o viață normală a populației, contribuind astfel la dezvoltarea ramurii industriale [9, p. 19]. Reprezentanții abordării bazate pe "activități" disting prin înțelegerea esenței infrastructurii sociale un sistem integral de elemente care vizează crearea condițiilor necesare pentru organizarea existenței depline a unei persoane în diverse domenii și dezvoltarea armonioasă a individului [8, p.11.].

Din acest punct de vedere, infrastructura socială este un set de elemente tangibile care creează și asigură condiții pentru organizarea spațială și temporară a activităților populației în contextul nevoilor, orientărilor valorice, caracteristicilor sociale, demografice și altor aspecte. În acest caz, infrastructura socială este considerată ca un set de elemente materiale și fizice care creează condițiile pentru organizarea activității vitale a populației.

Deasemenea, conceptul de infrastructură socială este luat în considerare de diverși autori [1, p. 25]. Prin infrastructura socială se înțelege un complex de deservire a sectoarelor și activităților concepute pentru a satisface nevoile populației, care garantează un nivel necesar al calității vieții, asigură reproducția resurselor umane și a personalului instruit profesional pentru toate sferele economiei naționale. Suntem de acord că scopul principal al infrastructurii sociale este de a satisface nevoile oamenilor. Nevoi de îmbunătățire a calității vieții, disponibilitatea personalului instruit și reproducerea resurselor umane.

Totodată, infrastructura socială nu este un mecanism de deservire și sprijin care este anexat la o anumită structură de bază. Obiectul serviciilor sociale - populația – este o sferă neproductivă care nu are nimic de-a face cu relațiile de producție, economice și de infrastructură care deservește producția.

Prin intermediul capitalului tangibil al infrastructurii, sunt "lansate" produsele acestui imens sector al economiei naționale. Serviciile de infrastructură socială pot fi un produs intermediar pentru generarea de bunuri și servicii private, produse finite sau bunuri publice (educație, știință, asistență medicală). În funcție de modul în care se utilizează exact serviciile furnizate de infrastructură, acestea sunt împărțite în cele care pot fi utilizate în mod productiv (de către întreprinderi în scopuri de producție) sau în scopuri de consum (gospodării) [5, p. 25] Deoarece numeroasele servicii sunt greu de atribuit la un tip sau altul, problema divizării infrastructurii este discutabilă.

În prezent, există diverse abordări în ceea ce privește structura internă și clasificarea componentelor infrastructurii sociale. Una dintre abordările compoziției infrastructurii sociale consideră trei blocuri funcționale [8, p. 26]:

- Activități social-politice și intelectual-culturale (educație, știință, cultură, artă, activități în domeniul informațiilor în masă, organizații publice, societăți, asociații.);
- Reabilitarea și menținerea sănătății fizice (asistență medicală, educație fizică și sport, asistență socială, turism, protecție și îmbunătățirea mediului);
- Servicii comunale (servicii comunal-locative și comunale, servicii gospodărești, comerț și alimentarea publică, transport de călători, TIC).

Conform clasificării sectoriale, la structura infrastructurii sociale ar trebui să fie incluse sectoarele economiei care oferă în mod direct anumite condiții pentru viață și dezvoltarea populației, și anume: sistemul de sănătate; educația publică; sfera culturii; educație fizică și sport; gospodăriile locativ-comunale; transportul public și căile de comunicații; ramura asigurărilor sociale; protecția socială; complexe de agrement; excursii turistice și complexul hotelier.

Fiecare dintre ramurile de infrastructură socială include organizații, întreprinderi, instituții de diferite mărimi și forme de proprietate, care includ diverse unități structurale. Prin urmare, într-o infrastructură socială este necesar să se facă distincție între două nivele: primar - organizații, întreprinderi, instituții; sectorial - care se referă la un sector specific de infrastructură.

Eliminarea diferențierii clare necesită îmbunătățirea managementului sectorial și teritorial, combinarea optimă a intereselor sociale și personale în soluționarea problemelor sociale și economice la fața locului.

Fiind subsistem al economiei, infrastructura socială operează la diferite nivele și faze ale reproducerii sociale: societate, întreprindere, regiune. Există ramuri și subsectoare ale infrastructurii sociale cu destinație comună (aviația, transportul feroviar, transportul fluvial și maritim de pasageri etc.).

Dezvoltarea sectoarelor infrastructurii sociale vizează principalele obiective ale politicii sociale ce țin de îmbunătățirea calității vieții, îmbunătățirea bunăstării populației, formarea și reproducerea generațiilor active. Ramurile infrastructurii sociale nu sunt direct implicate în fabricarea produselor finale, dar oferă premise pentru dezvoltarea normală a procesului de producție [10, p.76].

Analiza funcțiilor infrastructurii sociale pornește de la faptul că funcțiile oricărui obiect din societate reflectă o formă specială de interdependență între componentele unui singur proces de dezvoltare socială, atunci când schimbările în unul din componente sunt în mod inevitabil derivate din schimbările din alți. Acest lucru ne orientează spre studiul acelor procese specifice care au legătură directă cu dezvoltarea infrastructurii sociale.

Limitele sarcinilor unei sau altei instituții, sunt strâns legate cu scopul pentru care este fondată și de modul în care influențează dezvoltarea socială a țării. Prin urmare, ar fi mai corect să analizăm sarcinile cheie ale infrastructurii, care au o mare importanță teoretică și practică. În lucrările dedicate dezvoltării infrastructurii sociale, ele variază în funcție de condițiile de trai, sociale, culturale și materiale pentru o viață normală a populației. În general, acestea sunt, bineînțeles, sarcini importante, dar ele nu includ toate sarcinile infrastructurii sociale.

Sarcinile infrastructurii sociale sunt determinate și subordonate scopurilor dezvoltării sociale și economice ale societății: creșterea omogenității și dezvoltarea armonioasă cuprinzătoare a individului, precum și progresului socio-economic național. În sistemul social reproductiv, infrastructura socială ca subsistem specific al economiei exercită sarcini multiple. Ea acționează ca o sferă de producție și consum de diverse servicii și beneficii legate de necesitatea în asistență medicală, educație, satisfacția nevoilor culturale ale oamenilor, construcția locuințelor și asigurarea altor condiții pentru existența și activitatea populației [7, p. 143]. În ansamblul sarcinilor realizate, aceasta

vizează asigurarea reproducției extinse a forței de muncă și formarea noii sale compoziții calitative. Din punct de vedere al orientării economice, cele mai importante sarcini ale infrastructurii sociale, în opinia unui număr de cercetători, sunt următoarele, figura 1.

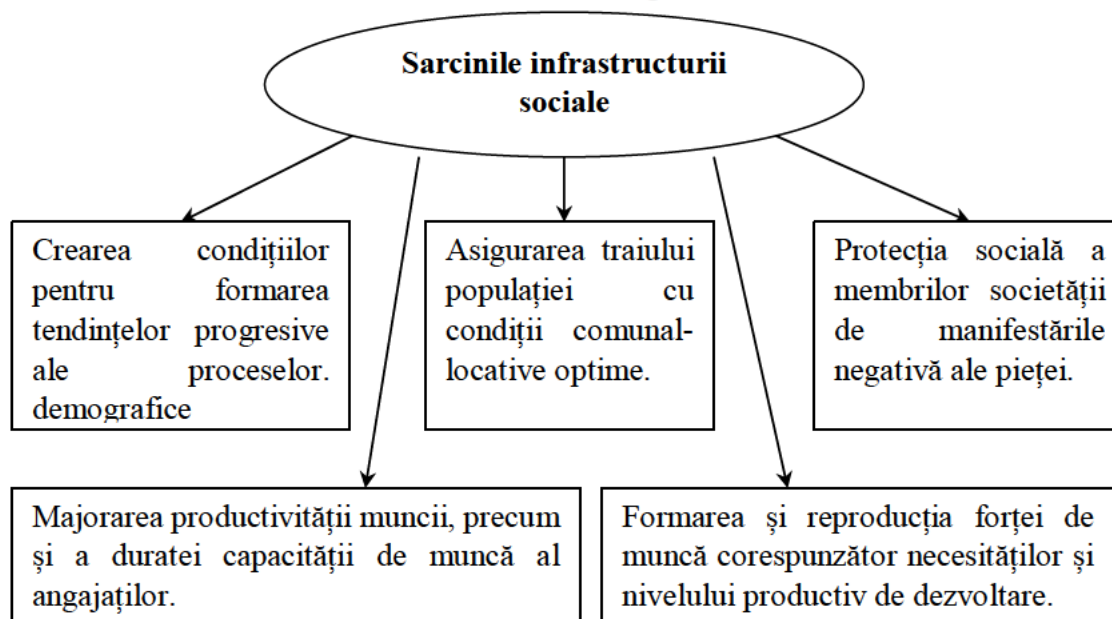

Figura 1. Sarcinile infrastructurii sociale

Sursa: [3, p.67

În continuare vom analiza fiecare sarcină prezentată în figura 1. de mai sus.

1. *Crearea condițiilor pentru formarea tendințelor progresive în procesele demografice.* Realizarea acestei sarcini este orientată spre asigurarea nivelului natalității populației statului, care corespunde nevoilor sociale ale teritoriului într-o anumită etapă de dezvoltare. Totodată, managementul proceselor demografice permite reglarea ponderii populației apte de muncă a unui stat, prin implicarea eficientă a populației apte de muncă în relațiile sociale și de producție, luând în considerare calificările și experiența lor de muncă.

La realizarea acestei sarcini a infrastructurii sociale, un rol semnificativ îl joacă dezvoltarea elementelor sistemului general, cum ar fi: asistența medicală, securitatea socială și suportul legislativ pentru criteriile specifice proceselor demografice.

2. *Asigurarea traiului populației cu condiții comunal-locative optime.* Asigurarea nevoilor umane cu condiții optime comunale și locative este una din cele mai importante aspecte în viața unui individ care este menit să asigure recuperarea și nivelul optim de funcționare al abilităților sale morale și fizice.

3. *Protecția socială a membrilor societății de manifestările negative ale pieței.* Această sarcină presupune sprijinirea individului printr-un set de acțiuni în caz de îmbolnăvire, dezabilități, reducerea locurilor de muncă sau lichidarea producției, atingerea vârstei de pensionare. Printre aceste măsuri se numără plata concediilor medicale, indemnizațiilor, altor transferuri sociale, precum și acordarea măsurilor pentru formarea, sau reorientarea profesională în conformitate cu condițiile de transformare a pieței instituționale.

4. *Majorarea productivității muncii, precum și a duratei capacității de muncă al angajaților.* Creșterea productivității și eficienței activității forței de muncă se bazează pe reglementarea timpului activității de muncă și a timpului de odihnă al unei persoane pentru implicarea cea mai completă a proceselor de dezvoltare social-economică a societății. Esența implementării acestei sarcini constă și în asigurarea resurselor de muncă cu cunoștințe și abilități care să corespundă nivelului actual de dezvoltare a producției și serviciilor.

Printre sarcinile specifice ale infrastructurii sociale care nu sunt direct legate de procesele de producție și economice, dar care afectează viața umană, se poate remarca utilizarea rațională a timpului liber a oamenilor, oferind condiții de odihnă a lucrătorilor și creștere a nivelului cultural. Îndeplinirea acestei sarcini este menită să asigure satisfacerea nevoii unei persoane de dezvoltare culturală și morală, extinderea perspectivei științifice a individului, recuperarea fizică a unei persoane în timpul său liber. În același timp, o persoană, care nu participă direct la relațiile de producție este un consumator a beneficiilor create de alte persoane, care reflectă direct interdependența factorilor sociali și economici de dezvoltare socială [4, p.85].

Realizarea angajamentelor infrastructurii sociale leagă atât obiectivele dezvoltării economice a formațiunilor sociale (state, națiuni, întreprinderi, gospodării, indivizi), cât și asigură dezvoltarea fiecărui membru al societății din punct de vedere al multiplicării potențialului spiritual, fizic, mental, industrial. În concluzie, trebuie remarcat faptul că o persoană, fiind o figură cheie și un obiect al dezvoltării socio-economice a unei societăți, în procesul activității sale vitale satisface nevoile consumând beneficiile furnizate de infrastructura socială a statului, inclusiv infrastructura socială publică, precum și infrastructura socială a întreprinderii unde își desfășoară activitatea muncii [6, p. 45].

În același timp, în condițiile apariției și dezvoltării relațiilor de piață, consumul de bunuri nu se limitează la satisfacerea nevoilor primare, ci este de natură extinsă, care la rândul său asigură o reproducere extinsă continuă a elementelor infrastructurii și a venitului național generat de aceasta. În aceste condiții, discutabilă este întrebarea privind executarea primordială al anumitor sarcini de infrastructură, dintre care unele fiind axate pe efectul pe termen scurt și se manifestă preponderent în creșterea productivității muncii și nivelul de rentabilitate a investițiilor în infrastructură, în timp ce altele, cum ar fi dezvoltarea spirituală, îmbunătățirea învățământul general și profesional sunt implementate pe termen mediu și lung, dar ele constituie baza dezvoltării sistemice a întregii societăți.

În condițiile tranziției către o economie de piață și manifestarea fenomenelor de criză în sfera de producție, nivelul consumului și calitatea serviciilor sociale, precum și evaluarea stării componentelor structurale ale sferei sociale nu pot fi luate în considerare separat de schimbările actuale atât în economie, cât și în situația financiară a cetățenilor. Ambele părți ale sferei sociale sunt foarte sensibile la micșorarea performanțelor funcțiilor subiecților infrastructurii sociale, la dezechilibrul balanței cererii și ofertei de pe piață [2, p.414].

În această situație, realizarea atribuțiilor caracteristice managementul sectoarelor infrastructurii sociale, încredințate acestora în urma analizei instituționale a proceselor social-economice din țară este o parte integrantă a dezvoltării socio-economice generale a statului. În același timp, calitatea realizării sarcinilor stabilite de infrastructura socială și completitudinea îndeplinirii scopului funcțional al acestora determină dezvoltarea echilibrată a societății.

CONCLUZII

Până în prezent, pentru Republica Moldova rămâne deschisă întrebarea cu privire la realizarea celor mai adecvate metode ale managementului social pentru dezvoltarea țării. Dar necesitatea unor schimbări semnificative în responsabilitățile statului, întreprinderilor și populației, dinamizarea rolului statului în sfera socială și reglementarea proceselor sociale este evidentă. Alegerea corectă și rezonabilă a unei strategii de politică socială care să răspundă tuturor realităților curente și, în același timp, bazată pe tradițiile societății, experiența noastră istorică proprie și experiența țărilor străine, este sarcina principală la construirea unei economii de piață orientate și social.

BIBLIOGRAFIE

1. ANAND, N., GUPTA, A., APPEL, H. The promise of infrastructure. Durham: Duke University Press Books, 2018. 264 p.
2. CĂLUGĂREANU, I. Particularities of public-private partnership in the social field of the Republic of Moldova. În: The 13th International Conference on Business Excellence, Sciendo. Vol.13(1), 2019, Bucharest, Romania, pp.411-420.
3. CĂLUGĂREANU, I. Managementul proiectelor de infrastructură în cadrul parteneriatului public-privat din Republica Moldova: premisele dezvoltării și evaluarea riscurilor. Chișinău: ASEM, 2020. 399 p
4. DELMON, J. Public-Private Partnership Projects in Infrastructure: An Essential Guide for Policy Makers. New York: Cambridge university press, 2011. 258 p.
5. GATTI, S. Project finance in Theory and Practice: Designing, Structuring, and Financing Private and Public Projects 2nd Edition. Cambridge: Academic press, 2012. 496 p.
6. GRIMSEY, D., LEWIS, M. Public Private Partnerships: The Worldwide Revolution in Infrastructure Provision and Project Finance. Cheltenham: Edward Elgar, 2007. 288 p.
7. KHAYAT, R. Public infrastructure asset management. New York: McGraw Hill, 2013. 544 p.
8. KLINENBERG, E. Palaces for the People: How Social Infrastructure Can Help Fight Inequality, Polarization, and the Decline of Civic Life. UK: Crown, 2018. 288 p.
9. WEBER, B., STAUB-BISANG, M., ALFEN, A. Infrastructure as an Asset Class: Investment Strategy, Sustainability, Project Finance and PPP. New Jersey: Wiley, 2016. 422 p.
10. YESCOMBE, E. R., FARQUHARSON, E. Public-Private Partnerships for Infrastructure 2nd Edition. UK: Butterworth-Heinemann, 2018. 508 p.